

**CORRUPTION IS NOT SIMPLY A LAMENTABLE BYPRODUCT OF THE CURRENT
AUTHORITARIAN MODE OF RULE, IT IS A CENTRAL GEAR OF THE MACHINE**

Door Victor A.C. Remouchamps, Luitenant colonel der artillerie (b.d.)

Militair en politiek analist

Inleiding.

Door de eeuwen heen was en is corruptie een spel van schaamtelozen. Regeringen, politici, bankiers, sportorganisaties zijn alle direct of indirect besmet met het corruptie-virus. Slechts een beperkt aantal kan zich beroepen op het excuus dat middelen en instrumenten ontbreken om dat virus voorgoed uit te bannen. Het gros verhult niet eens de intentie om dat niet te doen. Ook Putin niet.

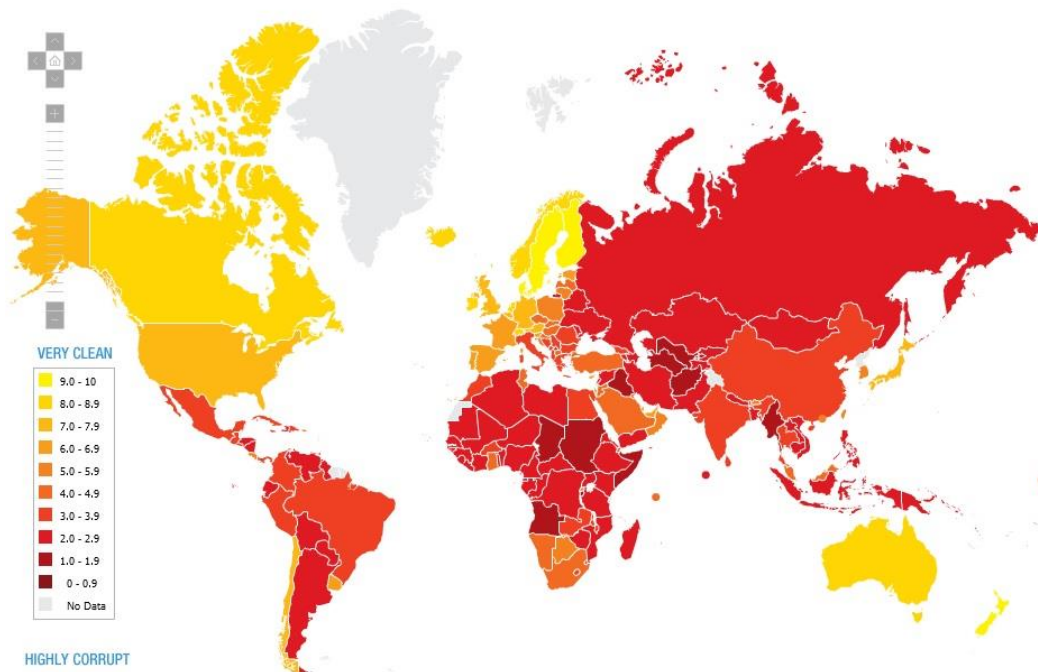
In het artikel dat handelde over de Russische vertaling van fascisme, staan twee karakteristieken die het directe gevolg zijn van de manier waarop Putin zijn draai aan nationalisme en conservatisme heeft gegeven. Karakteristieken die zijn uitgegroeid tot de hoekstenen van "*Democracy Putin style*". De eerste voor de omgeving duidelijk te herkennen karakteristiek is een **ongebreidelde verticale en horizontale corruptie binnen Russische overheidslagen en het rechtssysteem**. Het is de laatste jaren bij diverse vooraanstaande organisaties "opgevallen" dat m.n. de rechterlijke macht het verlengstuk van de beleidsvormende en uitvoerende macht is geworden, en het regelmatig is voorgekomen dat rechters zijn omgekocht (door bijvoorbeeld politici) om gerechtelijke procedures te "sturen". De tweede karakteristiek is het effect van de eerste en ligt voor het grote publiek gecamoufleerd in de schappen van de Putins Winkel van Sinkel nl. het **schuiven van en met geld** waardoor het grote geld zonder enige vorm van staatscontrole in handen is gekomen van een superrijke klik profiteurs waarvan Putin de grote roerganger is.

Schematische voorstelling van de mondiale corruptie-intensiteit

Het onderstaande overzicht geeft een indruk hoe het mondiaal met corruptie is gesteld. Is het verrassend dat de grootste overtreders te vinden zijn in Afrika, het Midden Oosten en landen die tot de voormalige naoorlogse Sovjet Unie behoort hebben?

Rusland is nummer 136 van de 175 gepresenteerde landen en voormalige aan de Sovjet Unie gelieerde staten scoren niet veel beter: Turkmenistan op 169, Oezbekistan op 166; Tadzjikistan op 152, Kirgizstan op 136. Oekraïne, het land waarvoor een aantal vooraanstaande Europese politici zo geestdriftig op de barricade is geklommen, staat op plaats 142. Een gegeven dat in de Europese hoofdsteden tot nadenken zou moeten dwingen, voordat de geldkraan wordt opengezet. Hoopgevend is dat de staten in de Baltische regio die zich voor een belangrijk deel aan de Europese wet- en regelgeving hebben geconformeerd, verhoudingsgewijs aanzienlijk beter scoren. Estland op 69, Letland: op 55 en Litouwen op 58.

2014 *Corruption Perception Index* lijst.

Is het verrassend dat Westers georiënteerde landen goed scoren en Nederland ondanks alle schandalen van de laatste 5 jaar op plaats 8 is ingeroosterd? Het is wel verontrustend dat een groot aantal landen die deel uitmaken van EU en NAVO, op die intensiteitsladder aan het opschuiven is, en die in een situatie kunnen raken of al zijn geraakt waardoor ze “gevoelig” zijn of worden voor financiële geschenken. Putin en zijn adviseurs hebben ongetwijfeld die informatie al vertaald in een gericht beleid om delen van het Westen te kunnen destabiliseren, en Griekenland en Hongarije lijken de eerste doelwitten te zijn. Vanuit die invalshoek bekeken, is het wenselijk om een indruk te krijgen van de grensoverschrijdende effecten van het corruptiespook in Rusland.

Corruptie in Rusland, het recht van de door Putin geselecteerde bevoorrechten.

Een vertegenwoordiger van de oppositie verklaarde onlangs in een interview, dat corruptie in Rusland het sociale en economische systeem heeft vernield. Volgens hem heeft het corruptiespook zulke diepe zakken, dat ruim \$ 300 miljard - afgeroomd van het staatsinkomen - met gemak daarin zijn verdwenen. Wanneer dat bedrag correct is, betekent het dat corruptie ongeveer een kwart van het Russische GDP bedraagt. Heeft het Kremlin de afgelopen decennia niet geprobeerd om corruptie in te dammen? Per slot van rekening is corruptie een kenmerk van een mankerende staat en het trotse Kremlin probeert juist het omgekeerde te bereiken. Medvedev heeft tijdens zijn ambtsperiode getracht om het corruptiestuwmeer te laten leeglopen. Hij lanceerde in 2008 een *Nationale Corruptie Strategie*¹ en in 2012 bleek dit beleid inderdaad vruchten te hebben afgeworpen. Helaas is met het aantreden van Putin die strategie in het ronde archief terecht gekomen en kreeg een gretig om zich heen grijpend corruptiespook een hernieuwde kans.

Aanvankelijk bleef corruptie, zoals in veel landen die op de overzichtskaart staan gepresenteerd, beperkt tot steekpenningen om bijvoorbeeld toegelaten te worden tot één van de betere universiteiten, het behalen van een rijbewijs, het verkrijgen van een jacht-, vis- of ventvergunning en “extravagante” bemiddelingskosten voor het bemachtigen van een woning, een uitkering of een baan. Uitingen van een in omvang en intensiteit beperkt en redelijk in de hand te houden corrupt systeem. Het gaat uit de hand lopen als politici, geprivilegieerde ondernemers en kerkelijke functionarissen in geldlades gaan graaien en op die manier het verkeerde voorbeeld geven, waarbij de rechter of de staat niet ingrijpt.

Zoals gewoonlijk beschermen despoten zich door een schare loyalisten om zich heen te verzamelen en in Putins geval zijn dat vrienden en voormalige functionarissen van de KGB, die in de achterliggende decennia er in zijn geslaagd om miljarden dollars te pompen in illegale fondsen. Bronnen schatten dat Putin inmiddels een eigen vermogen van ruim \$ 28 miljard heeft opgebouwd. Het grootste deel daarvan zijn steekpenningen uit het Olympisch Sochi-avontuur en aandelen in de onroerend goed- en energie-sectoren. De onderstaande tabel geeft een indruk van de bronnen waaruit Putin kan en wil putten:

- Hij controleert 37% van de aandelen in de olie en gasgigant *SURGUTNEFTEGAZ*.
- Hij bezit 4,5% van de aandelen van *GAZPROM*.
- Hij bezit 50% van de aandelen van de handelsonderneming *GUNVOR*.²
- Samen met zijn *inner circle* heeft hij tussen de \$ 25 en \$ 30 miljard uit de fondsen voor de ontwikkeling en bouw van het Olympische Sochi-project in eigen zak gestoken. Dat geld is hoofdzakelijk belegd in onroerend goed zoals 20 panden, naast 58 vliegtuigen en 4 jachten.
- Hij heeft steekpenningen aangenomen van de Duits-Russische onroerend goed onderneming *Saint Petersburg Real Estate Holding Co. (SPAG)*.³ Tot 2012 was hij president-directeur en zat in de Raad van Advies.

¹ Een nieuwe wet die de boetes op het aannemen van steekpenningen flink verhoogde, was één van de maatregelen.

² Een grote internationale handelsonderneming in onroerend goed met wereldwijde vertakkingen. Putin krijgt fondsen direct van zijn vriend en medewerker **Gennady Timshenko**, een van de 16 personen op de Amerikaanse zwarte lijst

- Hij en zijn *inner circle* ontvangen geld uit de in Ozero gevestigde *Ozero Dacha Cooperative*, een handelsonderneming in onroerend goed die in 1996 door Putin is gesticht.⁴

Zijn *inner circle* die hoofdzakelijk bestaat uit 40 meest vooraanstaande “zakenrelaties”, wordt ieder jaar in December uitgebreid gefêteerd.

Het Kremlin is er lang in geslaagd om corruptiepraktijken voor de politieke omgeving verborgen te houden, en het Westen heeft pas na de bezetting van de Krim en de hardnekkige pogingen om het Oosten van de Oekraïne te bezetten en annexeren, een inzicht gekregen in het effect van die duistere praktijken. Die agressieve activiteiten heeft het Westen met het implementeren van economische sancties beantwoord en een nader onderzoek moest aangeven waar Putin het best getroffen kon worden. Dat onderzoek stuitte onvermijdelijk op die corruptiepraktijken en het gevolg was dat het Amerikaanse beleid t.o.v Rusland moest worden aangepast. De 2008 richtlijn om de *Reset Policy* van Clinton een kans te geven, bleek achterhaald en de USA besloot om op een ingetogen manier 16 geprivilegieerde mensen uit Putins *inner circle* aan te pakken en de “*Rossiya Bank*”⁵ op de zwarte lijst te zetten.

Putins Inner Circle.

De belangrijkste aandeelhouders van Putins corruptiebedrijf zijn:

Gennady Nikolayevich Timchenko (1952).

Eigenaar *Volga groep*.⁶

Voorheen mede-eigenaar van *GUNVOR*.

Voorzitter van de *Continental Hockey League* en president van St Petersburg ijshockeyclub.

Nummer 62 op de Forbes ranglijst, met een geschat eigen vermogen van \$15,3 miljard. Heeft drie paspoorten: Russisch, Fins en Armeens.

³ Deze firma heeft banden met de Russische maffia en georganiseerde misdaadorganisaties in Colombia, die hun geld witwassen op banken in Liechtenstein.

⁴ **Vladimir Yakunin** is een van de medeoprichters van deze onderneming. Hij staat ook op de Amerikaanse zwarte lijst. Yakunin heeft firma's op vele plaatsen ter wereld en is van een van Putins trouwste volgers. Hij is directeur van *GUNVOR*.

⁵ Toen de Amerikaanse bank, in lijn met de Amerikaanse sancties, tijdelijke geldoverdrachten tussen de Russische ambassade in Astana (Kazakhstan) en SOGAZ blokkeerde, reageerde het Russische Ministerie van Buitenlandse zaken woedend en dreigde de Amerikanen met vergeldingsmaatregelen. Een vertegenwoordiger van het ministerie noemde de beslissing “absoluut onacceptabel, illegaal en idioot”. Waarbij Washington moet begrijpen dat de acties tegen een diplomatieke Russische ambassade een flagrante schending van internationale wetgeving is en dat “tegenmaatregelen zullen worden genomen tegen Amerikaanse instituten zoals de Amerikaanse ambassade en consulaten”

⁶ Gespecialiseerd in de energie, transport en infrastructuursector

Vladimir Yakunin (1948).

De markante baas van de Russische spoorwegen. Met ruim een miljoen werknemers een staat binnen de staat. Het bedrijf, inclusief luchtvaartdivisie, vervoert met militaire precisie passagiers en vracht dwars door de acht tijdzones van Rusland.

Lid van het Ozero-gezelschap, de coöperatieve datsja-club buiten Sint-Petersburg waar sinds 1996 veel bekenden van Putin stukken land

kochten.

Premier Dimitri Medvedev liet Yakunin per decreet ontslaan; een beslissing die hij binnen vijf minuten terugdraaide na een telefoontje van Vladimir Putin.

Sergei Fursenko,

Eigenaar van *LENKASTRAZ*, een aan *GAZPROM* gelieerde firma.

Eigenaar *Zenit* (St Petersburg).

Voorzitter Russische voetbalfederatie.

Maakt deel uit van Putins Raad voor de Sportontwikkeling.

Andrej Fursenko, broer van Sergei, hielp Putin met het opzetten van *OZERO*. Is minister van twee Departementen geweest o.m. minister van Educatie en Wetenschappen. CEO *Investment Consulting Company St. Petersburg* (ICC). Lid van de Duma voor de Partij *Nashdom-Rossiya* (NDR: *Our Home is Russia*).

Yury Valentinovich Kovalchuk (1952, Leningrad). Persoonlijke financieel adviseur van Putin. Grootste aandeelhouder (40%) van de *Rossiya Bank*. Kreeg in 1996 het monopolie van de doorverkooprechten van een van de SPAG onderdelen.⁷ Nummer 53 op de Forbes lijst met een persoonlijk vermogen van \$1,9 miljard.

Vladimir Alexeyevich Smirnov (1957, Pskov). Voormalig directeur-eigenaar van "*Petersburg Fuel Company*". Directeur *Technabsexport* (TENEX) die goederen en diensten van de Russische kernindustrie verhandelt. Smirnov's partner is Vladimir Kumarin, hoofd van de Tambov gangsterfamilie.

Nikolai Patrushev. Generaal in het Rode Leger. Politicus en veiligheidsspecialist. Voormalig directeur FSB (Opvolger van de KGB). Voorzitter Russische Veiligheidsraad.

Viktor Cherkesov. Generaal in het Rode Leger. Politicus en veiligheidsspecialist. Plaatsvervangend hoofd FSB. Eigenaar *Rosbalt Informatie agentschap*. Eigenaar Sint Petersburg "*Chas Pik*" krant.

Yevgeny Zaostrovsev. Generaal in het Rode Leger. Voormalige functionaris KGB. Sinds 2004 lid van de *board of control* van *SOVKOMFLOT*, een handelsmaatschappij gespecialiseerd in de handel in petroleum en LNG. Van 2004-2007 plaatsvervangend hoofd van de raad van beheer van de *Vneshekonombank*.

Nicolai Terentievich Shamalov (1948). Grootaandeelhouder *Rossiia Bank*. Beheerder "*Putin 's palace*".⁸ Zijn broer is hoofd van Ruslands grootste pensioenfonds *Gazfund*, een onderneming die in 2006 door *Gazprom* werd verkocht aan de *SOGAZ Verzekerings-maatschappij*, beheerd door de *Rossiia Bank*.

Igor Setsjin (1960). Directeur *ROSNEFT*, het grootste oliebedrijf ter wereld. Was begin jaren 90 stafchef van Vladimir Putin, die toen viceburgemeester in Sint-Petersburg was. Vertrok in 1996 samen met Putin naar Moskou, waar hij verschillende posities bekleedde bij de presidentiële administratie. Volgens de onlangs vrijgelaten zakenman **Michail Chodorkovski** orkestreerde Setsjin de straf-zaken tegen hem en de overname van zijn *Yukos-imperium*. Setsjin is een KGB-man die vloeiend Spaans en Portugees spreekt. Volgens sommigen dankt hij die

⁸ Buitenhuis aan Kaap van Idcopas, in het zuiden van Rusland, met een geschatte waarde van \$350 miljoen.

kennis aan zijn carrière als wapensmokkelaar begin jaren negentig. Probeert de banden met Cuba aan te halen en de Russische invloed in Centraal- en Zuid-Amerika te vergroten.

Patriarch Kirill (1946). Geestelijke leider Russisch-orthodoxe kerk. Kent Vladimir Putin uit Leningrad in de tijd dat hij hoogleraar dogmatische theologie was.

Riep in aanloop naar de presidentsverkiezingen van 2012 'iedere gelovige' op te stemmen op Vladimir Putin, '*de redder van het volk*'. Onderwerp van veel controverse, al was het maar vanwege zijn privileges en voorkeur voor Zwitserse horloges. De Russisch-orthodoxe kerk heeft een innige verhouding met de Russische staat, hoewel beide grondwettelijk van elkaar gescheiden zijn. De Russische kerk heeft als grootste grondbezitter in Rusland grote economische belangen en is veelvuldig beschuldigd van megalomane corruptie.

Sergej Ivanov (1953). Raakte in het Leningrad van de jaren zeventig met Vladimir Putin bevriend, en werkte tot de val van de Sovjet-Unie op verschillende buitenlandse posten voor de geheime dienst KGB. Toen Putin in 1998 het hoofd werd van de opvolger van de KGB, de FSB, benoemde hij Ivanov tot tweede man. Die relatie is altijd intact gebleven. Ivanov werd vervolgens secretaris van de Veiligheidsraad, minister van Defensie, vice-premier. Sinds 2011 Putins kabinetschef. Spreekt vloeiend Engels, Zweeds en aardig Frans en is stevast bij ijshockeywedstrijden te zien.

Aleksandr Zaldostanov (1963). Leider *Nachtwolven*, de beruchte motorclub uit Moskou met vertakkingen in heel Rusland en verschillende delen van de voormalige Sovjet-Unie. Bijnaam *Chirurg* door opleiding als arts en zijn reputatie als bottenbreker. Had naar eigen zeggen '*altijd al een motor in Sebastopol*' staan en was een groot voorstander van de Russische annexatie van de Krim. In strak geregisseerde persmomenten ontmoeten Zaldostanov en Putin elkaar ten minste eens per jaar. Zo maakt Putin de buitenwereld duidelijk dat hij ook "gewone" vrienden heeft en niet alleen grijze mannen.

Vladislav Soerkov (1946) alias de '*grijze kardinaal*' van het Kremlin. Korte carrière als televisiejournalist. Kwam als chef-staf van Vladimir Putin in het Kremlin terecht. Soerkov is zoon van Tsjetsjeense ouders, maar opgegroeid in Rusland. Hij wordt beschouwd als de bedenker van de '*soevereine democratie*', een politiek systeem waarin Rusland een zelfstandige politieke koers vaart, wars van buitenlandse in-menging. Wordt gezien als de man achter de Tsjetsjeense alleen-heerser **Ramzan Kadyrov**.

Arkady Rotenberg. Oude vriend en judomaat van Putin. Eigenaar *SGM-Groep*. De firma heeft onlangs een contract afgesloten om voor \$3 miljard een brug te bouwen over de Kertsch, die de Krim met het vasteland van Rusland verbindt.

Onrust over de effecten Westerse sancties? Begin van het einde?

Tijdens het jaarlijkse diner stelde Putin eind december de aanwezige oligarchen gerust door hen te verzekeren dat de schade die zij door de Westerse sancties zouden lijden, door de staat wordt gecompenseerd. Een toezegging waar Putin vermoedelijk veel spijt van zal krijgen. Verschillende van zijn “zakenpartners” hebben al aangeklopt voor een compensatie van verloren inkomsten. Wanneer de staatskas leeg is en Putin zijn belofte om de verliezen van zijn vrienden te compenseren, niet meer kan nakomen, zullen deze loyalisten snel op zoek gaan naar een andere “beschermer” om hun belangen zeker te stellen. Als de bevolking gaat morren, omdat pensioenen en salarissen noodgedwongen verlaagd moeten worden en er ontslagen zullen vallen in de publieke sector, zal de binnenlandse druk op Putin worden opgevoerd. Dat is de nachtmerrie voor Putin en het is vanzelfsprekend, dat hij zich met alle legitieme en niet-legitieme middelen en instrumenten waarover hij beschikt daartegen met hand en tand zal verzetten.

In dat geval zullen binnenlandse waarderingcijfers snel tot onder het vriespunt dalen.

De vraag blijft echter wat de grensoverschrijdende effecten van een dergelijke crisis voor Europa zullen zijn.